

Ανθρώπινα δικαιώματα και άρνηση τροφής

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Τα συμπεράσματα της μελέτης του κ. Χρυσόστομου Χατζηλάμπρου για το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ Απεργίας Πείνας και Νηστείας, συνεχίζονται (προηγούμενο άρθρο: www.pemptousia.gr/?p=76000), με τη σύνοψη της έννοιας του δικαιώματος σε συσχέτισμό με την επιθυμία άρνησης τροφής.

Αντίθετα με τις φυσικές και ανθρωπιστικές Επιστήμες που στηρίζουν τη γνώση τους στην παρατήρηση αντικειμενικών δεδομένων και βασίζονται στην βαθύτερη κατανόηση συμπεριφορών, απόψεων και στάσεων ζωής, προσώπων και κοινωνικών ομάδων, με στόχο την οριοθέτηση της αντικειμενικής γνώσης, στο Χριστιανισμό, η προσπάθεια αντικειμενοποίησης της γνώσης μακριά από την έννοια συσχέτισης κτιστού και άκτιστου υποτάσσει τη γνώση στη φυσική της νομοτέλεια. Επειδή, όμως, τα σημαντικότερα ζητήματα που απασχολούν την ύπαρξη του ανθρώπου, όπως: η αγάπη, ο πόνος και ο θάνατος είναι αδύνατο να αντικειμενοποιηθούν με συγκεκριμένα κριτήρια. Κάθε πρόσωπο που ζει «εν ελευθερία» δεν είναι δυνατή η αυστηρή συμμόρφωση του σε κοινωνικούς θεσμούς και η απλή τήρηση κοινωνικών ρόλων. Το ελεύθερο πρόσωπο βιώνει μια ιδιότυπη ελευθερία, που είναι δυνατή να υπονομεύσει ελεύθερα την κάθε έννοια κοσμικής ελευθερίας, όταν πρόκειται για την εκδήλωση έμπρακτης αγάπης του στο Θεό μέσα από τον συνάνθρωπο.

Πηγή: www.ertopen.com

Εξαιτίας της πτωτικής κατάστασης που βιώνει ο άνθρωπος γίνεται δεκτή κατά το Χριστιανισμό, η ανάγκη ύπαρξης του νη - εσθίω, της ασιτίας, της απεργίας πείνας, αλλά με σαφή προσδιορισμό των κινήτρων που εκκινούν αυτή την ενέργεια. Κατατάσσεται σε πράξη θεραπευτική, θυσιαστικής αυτοπροσφοράς, αλλά πολλές φορές και σε κίνηση εκβιαστικής αποδοχής και αγάπης από τους άλλους. Κάθε κίνηση που ενεργείται στο πλαίσιο ελευθερίας του προσώπου είτε ως πράξη θεραπευτική είτε ως εκβιαστική κίνηση αναγνώρισης και αποδοχής αποτελεί ατομικό δικαίωμα που νοηματοδοτεί και την υπαρξιακή του υπόσταση.

Η αναγνώριση των δικαιωμάτων του ανθρώπου από κάθε άνθρωπο και πολιτισμό, αναμφισβήτητα είναι μια από τις προσδοκίες κι επιδιώξεις του Χριστιανισμού, χωρίς όμως να αποτελεί την κυριότερη πηγή διαμόρφωσής τους, αφού το δικαίωμα είναι μέσο κατάκτησης της ελευθερίας και όχι ο τελικός στόχος της ύπαρξης. Η ιδέα της νομικής κατοχύρωσής τους από την πολιτική και το κράτος είναι σχετικά νεότερη του Χριστιανισμού. Αν και διακρίνονται σημεία νομικής κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε κείμενα και διατάξεις της Βιβλικής παράδοσης, η μορφή που λαμβάνουν σήμερα αποτελεί φαινόμενο της νεωτερικότητας. Ως ιδέα τα ανθρώπινα δικαιώματα γεννιούνται στη Δύση, έπειτα από μια διεργασία πνευματικών, πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών κρίσεων και συγκρούσεων. Σήμερα μάλιστα, παρά τις εκτεταμένες διαφωνίες για το περιεχόμενο τους και την αμφισβήτηση της οικουμενικότητάς τους, εξακολουθούν

να βρίσκονται στο επίκεντρο της πολιτικής παγκόσμιας επικαιρότητας.

Η απεργία πείνας αποτελεί πράξη ελεύθερης επιλογής, ένα ατομικό δικαίωμα, όταν προσανατολίζεται, όμως, στην κοσμική ιδιοτέλεια των προσώπων παραμένει στα όρια της κτιστότητας της ελευθερίας, χωρίς τη δυνατότητα της επίτευξης του τελικού σκοπού της ύπαρξης, την υπερκόσμια ανιδιοτέλεια και χαριστική, αγαπητική αυτοπροσφορά της ύπαρξης. Αν και κάθε προσπάθεια νομικής κατοχύρωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατά συνέπεια και του δικαιώματος της ελεύθερης αυτοδιάθεσης του προσώπου, χωρίς αμφιβολία αποτελεί σημαντική πολιτική κατάκτηση, παραμένει, όμως, πράξη της πτωτικής κατάστασης, που βιώνει ο άνθρωπος, εξαιτίας της διακοπής της σχέσεις του με τον συνάνθρωπο, τη φύση και το Θεό.

Η εκούσια άρνηση τροφής, ως πολιτική πράξη διαμαρτυρίας, από την αρχική της εμφάνιση στην παγκόσμια ιστορία ως και τις μέρες μας, αντιμετωπίζεται με έντονο σκεπτικισμό από την πολιτική και έννομη τάξη. Αν και είναι τρόπος παθητικής αντίδρασης, χαρακτηρίζεται πράξη αυτοπροσβολής και παραβατικότητας. Το γεγονός αυτό έρχεται να επιβεβαιωθεί από την κάθε προσπάθεια ορισμού της έννοιας των ατομικών δικαιωμάτων. Γεγονός που δεν μπορεί παρά να καταλήγει στην παραδοχή ότι αυτά ταυτίζονται με μια σφαίρα ελευθερίας που η έννομη τάξη αναγνωρίζει στους πολίτες της κι η οποία μπορεί να λάβει περιεχόμενο τόσο θετικό, τα ανθρώπινα δικαιώματα ως μια υποχρέωση που πρέπει να διεκπεραιωθεί, όσο και αρνητικό, τα ανθρώπινα δικαιώματα ως μια υποχρέωση που επιθυμείται να παραληφθεί. Επειδή, όμως, φορέας ατομικών δικαιωμάτων, θεωρητικά, τουλάχιστον, γίνεται ο κάθε άνθρωπος ξεχωριστά, χωρίς διακρίσεις φύλου, ηλικίας, εθνικότητας, προέλευσης, θρησκευτικών ή πολιτικών πεποιθήσεων, μορφωτικού, κοινωνικού ή οικονομικού επιπέδου, είναι ένα από τα σημαντικότερα ενεργήματα της πτωτικής ανθρωπότητας, γιατί κινείται στην προοπτική της εσχατολογικής μεταπτωτικής ανθρωπότητας του Χριστιανισμού.

Σήμερα, η προτεραιότητα που δίνεται παγκόσμια στην αρχή των ατομικών δικαιωμάτων κατά την νεωτερική και μετανεωτερική εποχή, καθώς κι οι τρόποι επιβολής και εφαρμογής τους, εκφράζουν μια συγκεκριμένη ανθρωπολογία, που βασικό της στοιχείο αποτελεί ένας ιδιότυπος ανθρωποκεντρισμός. Ο άνθρωπος, μέλος ενός συνόλου, οφείλει, αλλά ταυτόχρονα και απαιτεί ό, τι εξυπηρετεί τις επιδιώξεις και προσδοκίες μιας κάθε φορά κυρίαρχης κοινωνικής ομάδας. Το γεγονός αυτό έχει σαν συνέπεια του να αμαυρώνει την υπαρκτική ταυτότητα και ενεργητική ετερότητα του, να τον καθιστά απλό μέλος ενός κοινωνικού συνόλου που λειτουργεί με μια ιδεαλιστική δεοντολογία, της ανοχής και υποκριτικής αποδοχής του άλλου. Η κυρίαρχη κοινωνική ομάδα, που με τα νομικά της

ενεργήματα οριοθετεί τη νομιμότητα, όταν κριτήριο σε κάθε κίνησή της θέτει τη διατήρηση της ισχύουσας δύναμής της, οποιαδήποτε απεργιακή κινητοποίηση, κατά συνέπεια και η απεργία πείνας, θεωρείται απειλή για την διατήρηση της ισχύουσας δύναμής της, ακόμη και αν τα αιτήματα του απεργού αναφέρονται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η ορθόδοξη Εκκλησία βρίσκεται αντίθετη με μια τέτοια θεώρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που κάθε φορά μπορούν να οριοθετούνται και συγχρόνως άτυπα, αλλά επίσημα πολλές φορές να καταργούνται ή να παραβιάζονται. Έχει τη δική της ανθρωπολογία. Η βάση της ανθρωπολογίας της στηρίζεται στην υπαρκτική δυναμική του ανθρώπου, ως πρόσωπο ελευθερίας και αγάπης. Ο άνθρωπος, ως εικόνα της Εικόνας του Θεού, δεν μπορεί τα δικαιώματα του να περιορίζονται και να σχηματοποιούνται μέσα στα όρια της κοσμικής του ελευθερίας, αλλά να είναι σύμφυτα με τον θείο προορισμό του. Δικαιώματα που ταυτόχρονα είναι και υποχρεώσεις για κάθε άνθρωπο. Πράξεις με βιωματική εμπειρία, μέσα από την «εν Χριστώ» ελευθερία που κομίζει στην ανθρωπότητα, η ενανθρώπιση του Θείου Λόγου. Προθέσεις και πράξεις που δεν επιβάλλονται ούτε προστατεύονται νομικά, αλλά είναι αναφαίρετες και αναπόσπαστες διαθέσεις την ανθρώπινη φύση και ύπαρξη.

Για την ορθόδοξη χριστιανική διδασκαλία, το ατομικό δικαίωμα λειτουργεί ταυτόχρονα και ως υποχρέωση και δεν μπορεί να είναι άλλο από το να αγαπά ελεύθερα ο άνθρωπος τον συνάνθρωπό του και να αγαπιέται ελεύθερα από αυτόν. Να θυσιάζει ελεύθερα, ακόμα και τα δικά του ατομικά δικαιώματα, αλλά και τη ζωή του την ίδια, για χάρη της ανιδιοτελούς αγάπης του για τον κάθε άνθρωπο. Να επιτρέπει την διαφορετικότητα και ετερότητα, να συνυπάρχει αρμονικά μαζί του, χωρίς νομικές προϋποθέσεις και οριοθετήσεις του αυτονόητου. Στο πρίσμα αυτό, κάθε εκούσια άρνηση τροφής αποκτά θυσιαστικό περιεχόμενο με αγιαστική αναφορά στην προσωπική ελευθερία του προσώπου. Μετασχηματίζεται σε κίνηση προσωπικής ελευθερίας, ανεξάρτητη από τον εγωκεντρισμό και την ιδιοτέλεια των προθέσεων και επιδιωκόμενων σκοπών του, με χαριστικό και ευχαριστιακό περιεχόμενο.

[Συνεχίζεται]